

**HET
TAALMUSEUM
VAN DE
TOEKOMST**

VISIE 2019 - 2021

**LEIDEN ALS AFZENDER
NEDERLAND ALS PODIUM**

TAA!!

RESULTATEN 2016 - 2018

TENTOONSTELLINGEN

EVENEMENTEN

Nieuwe woorden gezocht	80 dagen 6 locaties 1100+ inzendingen 170 kwartetspellen verspreid	Lancering Muurgedichten.nl	120 vrijwilligers 150 bezoekers 2000+ online bezoekers per maand
Gebarentaal festival	250 bezoekers 500 publicaties verspreid 125 donateurs 40.000+ views op sociale media	Leids Luister Festival	9 verhalenroutes 8 vertellers 160 bezoekers
Thema-dag China	3 lezingen 40 deelnemers workshops 200 bezoekers	Nacht van Ontdekkingen	3 deelnames 6 wetenschappers op het podium 2500+ bezoekers
De taal van de raad	10+ vrijwilligers 750 taalbingokaarten verspreid	Taal-events	Het Taalmuseum leverde bijdragen aan het Onze Taal congres (2017) en het Drongo Talenfestival (2018)

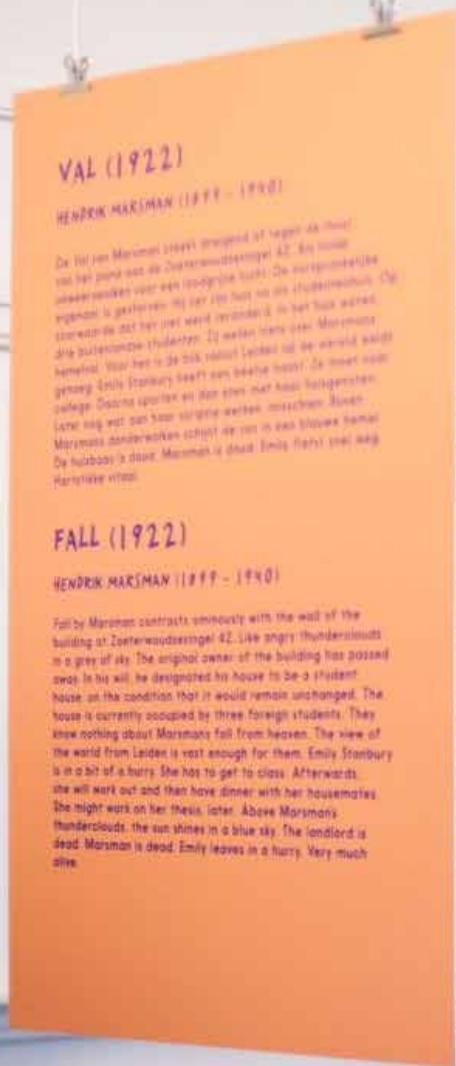
PRODUCTEN

Het eb en vloed van taal	<i>Alles wat je altijd al wilde weten over taal</i>
Gebarentalen: van verboden talen tot muurpoëzie	<i>Een kennismaking in 20 vragen en antwoorden</i>
Het Nieuwe Woorden Gezocht kwartetspel	<i>Onofficieel Leids taalgebruik in een speels jasje</i>
De zin van taal [Magazine]	<i>De maatschappelijke waarde van taalonderzoek in tekst en beeld</i>
De taal van het parlement	<i>Twee eeuwen taalnormen geïllustreerd</i>
Vol van Karakter: Chinees in Leiden	<i>Alledaagse voorwerpen met bijzondere taalverhalen</i>
W8888888 op de waterlelie / Terug naar Oegstgeest [Fietsroutes]	<i>Ontdek de Leidse muurgedichten als nooit tevoren</i>
Ansichtkaarten Als muren spreken	<i>Taalverhalen door de lens van de stadsfotograaf</i>

Het Taalmuseum verspreidde in de periode 2016-2018 in totaal zo'n vijfduizend publicaties.

MEDIA

Geschreven pers	De schrijvende pers besteedde in 2016-2018 ruim dertig keer aandacht aan het Taalmuseum. Naast lokale pers schreven ook <i>Elsevier</i> , <i>Trouw</i> en het <i>Nederlands Dagblad</i> over het initiatief.
Radio en televisie	Het Taalmuseum was in 2016-2018 tien keer te zien en beluisteren op (regionale) radio en televisie, onder andere in het radioprogramma <i>De Taalstaat</i> .
Sociale media	Met Twitter en Facebook en zijn nieuwsbrief heeft het museum een bereik van 2000 personen. Meerdere berichten bereikte meer dan 10.000 belangstellenden.

INHOUD

Het <i>verhaal</i> van het Taalmuseum	7
De <i>ambities</i> van het Taalmuseum	9
De <i>positionering</i> van het Taalmuseum	17
Het <i>doel</i> van het Taalmuseum	17
Het <i>publiek</i> van het Taalmuseum	19
Het <i>perspectief</i> van het Taalmuseum	21
De <i>inhoud</i> van het Taalmuseum	23
De <i>werkwijze</i> van het Taalmuseum	25
De <i>organisatie</i> van het Taalmuseum	27
De <i>verankering</i> van het Taalmuseum	31
De <i>partners</i> van het Taalmuseum	33
De <i>financiering</i> van het Taalmuseum	37
De <i>activiteiten</i> van het Taalmuseum	39
De <i>resultaten</i> van het Taalmuseum	40
Bijlage: Activiteitenplan 2019	46

HET VERHAAL VAN HET TAALMUSEUM

Taal- en cultuuronderzoek leert ons wie we zijn en waar we vandaan komen, helpt individuen hun plaats in de wereld te bepalen en is een belangrijke sleutel tot zelfontplooiing en samenleven. De Universiteit Leiden heeft daarom in 2016, met steun van de gemeente Leiden, het Taalmuseum opgericht. Het Taalmuseum maakt wetenschappelijke taal- en cultuurkennis op laagdrempelige, activerende en aansprekende wijze toegankelijk.

De afgelopen drie jaar realiseerde het museum meerdere tentoonstellingen, evenementen, publiekscampagnes en publicaties. Niet alleen werd hiermee een steeds groter publiek bereikt, ook groeide het inzicht in de taalbehoeften van onder meer academici, bibliotheekbezoekers, docenten, leerlingen, Leidenaren en poëziefhebbers. In de periode 2019-2021 bouwt het Taalmuseum voort op deze inzichten en ervaringen en verlegt het enkele accenten die hieronder worden toegelicht.

DE AMBITIES VAN HET TAALMUSEUM

De ambities van het Taalmuseum beslaan de komende drie jaar vier aanvullende en deels overlappende perspectieven: het versterken van de impact van de geesteswetenschappen, een brug slaan tussen academie en samenleving, het bevorderen van de samenwerking tussen universiteit en stad en het populariseren van taal.

1. De impact van de geesteswetenschappen versterken.

Er zijn weinig steden waar zo veel en zo diepgravend geesteswetenschappelijk onderzoek wordt gedaan als in Leiden. Taalonderzoekers voelen regelmatig de behoefte de uitkomsten van hun onderzoek met een niet-academisch publiek te delen; wetenschapsfinanciers hechten daar ook in toenemende mate belang aan. Wetenschappers zijn getraind in onderzoek en onderwijs, het Taalmuseum helpt hen een breed publiek te bereiken. Inmiddels weten Leidse geesteswetenschappers het Taalmuseum goed te vinden. Zo is het museum als maatschappelijke partner meegenomen in meerdere wetenschappelijke aanvragen, zijn gezamenlijk aansprekende activiteiten georganiseerd en is er een organisatorische structuur gerealiseerd waarbij een academisch aanspreekpunt hulpvragen inventariseert.

Ambitie

Het is de ambitie van het Taalmuseum deze rol de komende jaren te versterken. Het museum realiseert daarvoor een laagdrempelig overzicht ('toolbox') van de mogelijkheden - tentoonstellingen, evenementen en producten - en de voorwaarden die daaraan zijn verbonden. Het museum ontwikkelde de afgelopen jaren een breed portfolio. De toolbox biedt wetenschappers de kans te ontdekken welke optie het beste bij hen past. Het Taalmuseum garandeert dat iedere wetenschapper die dat wenst van de expertise van het museum gebruik kan maken.

2. Een brug slaan tussen academie en samenleving

Het Taalmuseum realiseerde de voorbije jaren meerdere projecten om een niet-academisch publiek te laten profiteren van de kennis die op de Leidse universiteit aanwezig is. Zo organiseerden we campagnes waarin Leidenaren hun taalgebruik deelden en wetenschappers daarop reflecteerden. Ook de activiteiten rond gebarentalen illustreerden hoe groot de impact van taal en taalkennis op specifieke doelgroepen kan zijn.

Ambitie

De komende periode richt het Taalmuseum zich nadrukkelijker op doelgroepen voor wie taal(kennis) urgentie heeft, zoals migranten en leerlingen. Het Taalmuseum wil hen enthousiasmeren en zo bijdragen aan een grotere belangstelling en waardering voor taal. Het werkt daarvoor samen met het onderwijsnetwerk dat de voorbije periode is opgebouwd en wil een bijdrage leveren aan het (laten) geven van enthousiasmerende taallessen. De positionering als partner voor het onderwijs sluit aan bij 'Leiden als stad van onderwijsinnovatie' en de landelijke ambities van het museum.

3. Samenwerking tussen universiteit en stad versterken

Leiden heeft de ambitie een kennisstad te zijn. Dit betekent ook dat kennis over taal en cultuur voor iedereen in de stad beschikbaar is. Het Taalmuseum organiseerde daartoe meerdere interactieve tentoonstellingen en evenementen en bracht bijvoorbeeld het universitaire Aziëjaar naar de stad met een tentoonstelling en activiteiten in BplusC. Ook brachten we studenten, onderzoekers en vrijwilligers samen rond de nieuwe website voor de Leidse muurgedichten.

Ambitie

Het Taalmuseum zet zich ook de komende periode in om de samenwerking tussen stad en universiteit te versterken. Het museum versterkt daarvoor de band met lokale instellingen als BplusC en Leiden Global en zoekt aansluiting bij Leidse initiatieven, zoals de summerschools en dat Leiden in 2022 European City of Science is. Het Taalmuseum heeft de ambitie bij te dragen aan de Leidse themajaren en ziet een succesvol initiatief als de Nacht van Ontdekkingen als een zeer geschikt podium voor het realiseren van deze ambitie.

‘CHINESE TALEN EN CULTUREN
STAAN VAAK VER VAN ONS
BED. HET TAALMUSEUM
WIST ZE VOOR IEDEREEN
TOEGANKELIJK TE MAKEN,
OP EEN AANTREKKELIJKE
EN INSPIRERENDE MANIER.
IK HEB ERG GENOTEN EN
OOK ERG VEEL GELEERD VAN
DE SAMENWERKING MET
EEN TEAM VAN VEELZIJDIGE
PROFESSIONALS.’

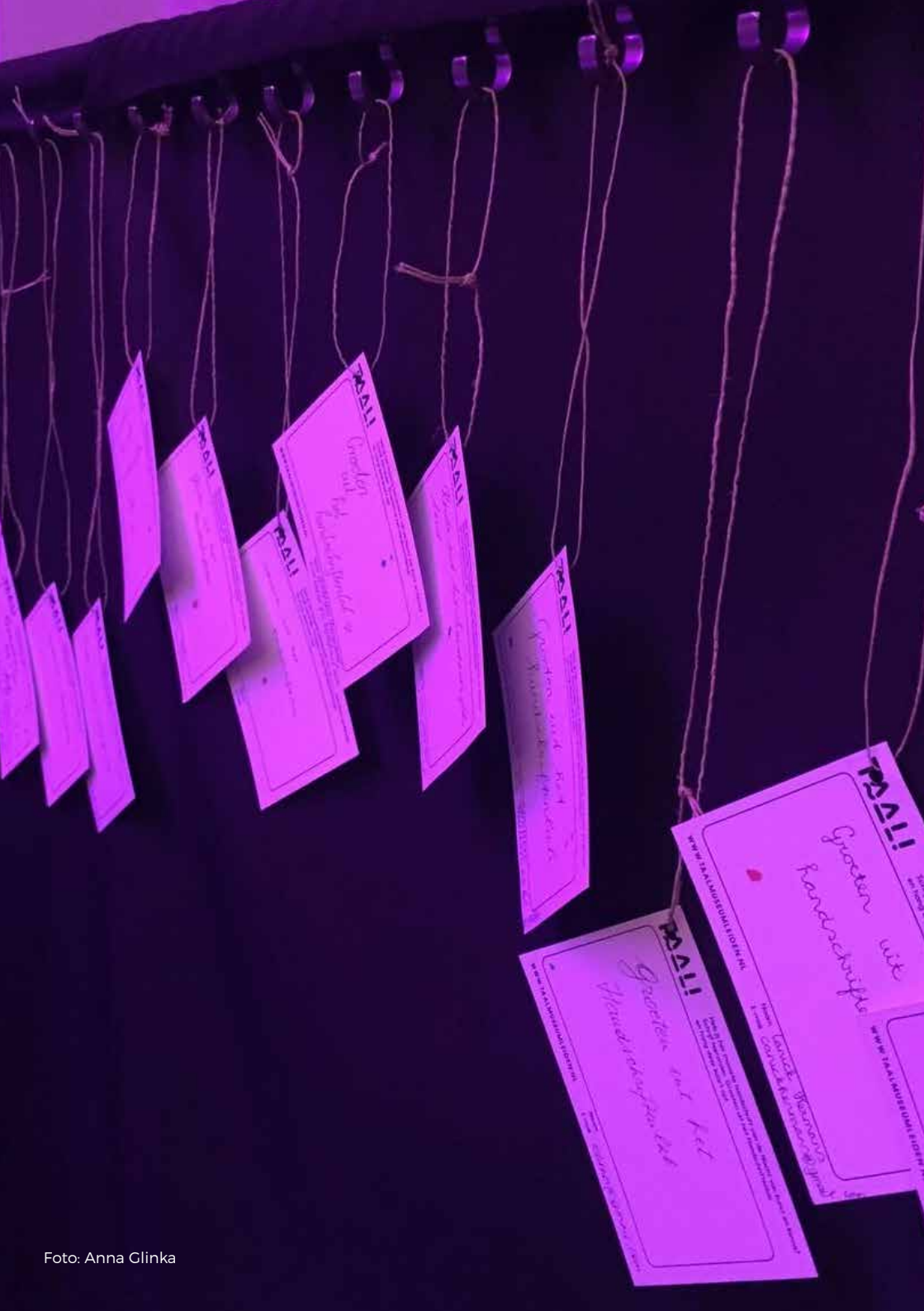
JEROEN WIEDENHOF
SINOLOOG EN TAALKUNDIGE

4. Het populariseren van taal(kennis)

Het Taalmuseum wil de kennis van en het enthousiasme en de liefde voor taal bevorderen. Het hanteert een positieve invalshoek: iedere activiteit draait om de schoonheid en uniciteit van taal, de creatieve mogelijkheden die taal biedt en het aanwakkeren van de interesse ervoor. Het museum wil laten ervaren dat ieders taal ertoe doet, dat taal voortdurend verandert en dat taal tegelijkertijd een belangrijk cultuurgood is dat het verdient gekoesterd te worden. Het museum onderscheidt zich daarmee van initiatieven met een minder positieve insteek, zoals taal- en spelfouten of taalverloedering.

Ambitie

Het Taalmuseum heeft de ambitie deze benadering de komende periode op landelijk niveau te bewijzen. Daarvoor zet het museum in op samenwerking met landelijke partners die op een vergelijkbare manier naar taal kijken, zoals de Nederlandse Taalunie of het radioprogramma *De Taalstaat*. Dankzij een activiteitenprogramma met positieve insteek en nationale uitstraling wil het museum over drie jaar landelijk herkend worden door iedereen die iets met taal heeft.

DE POSITIONERING VAN HET TAALMUSEUM

Het Taalmuseum wil in de periode 2019-2021 uitgroeien tot een volwassen organisatie die landelijk inspireert.

HET DOEL VAN HET TAALMUSEUM

Het Taalmuseum bevordert de kennis van en het enthousiasme voor taal.

Kennis

Wie meer en beter begrip heeft van het belang en de werking van taal, beweegt zich vrijer door de wereld. Kennis van taal maakt die wereld ook groter. Er bestaat vrijwel geen beroep waarin taalvaardigheid niet van belang is. En een van de belangrijkste gevolgen van de digitalisering van de samenleving is een enorme toename van de communicatie. Kennis over de werking, waarde en betekenis van taal is dus juist nu van groot belang.

Enthousiasme

Maar kennis beklijft pas als iemand er open voor staat. Voor het Taalmuseum gaan kennis en enthousiasme dan ook altijd hand in hand. Het museum laat op laagdrempelige en toegankelijke wijze de schoonheid, creativiteit, mogelijkheden en het belang van taal zien, horen en ervaren. Het streeft daarbij naar interactie: enthousiasme en het openstaan voor kennis zijn immers nauw verbonden met het vormen van een mening over taal.

HET PUBLIEK VAN HET TAALMUSEUM

Het Taalmuseum wil in de periode 2019-2021 een breed, landelijk publiek bereiken. Het gaat om publiek dat (nog) niet behoort tot de 'taalliefhebbers of taalfanaten', maar dat zich in de ring daaromheen begeeft. Het museum denkt daarbij aan scholieren, studenten, gezinnen met kinderen, volwassenen die een taal leren en bezoekers van bibliotheken. Deze doelgroepen hebben doorgaans interesse in taalgebruik, cultuur en maatschappelijke ontwikkelingen. Het Taalmuseum gebruikt die interesse als vertrekpunt voor zijn museale activiteiten.

Om deze doelgroepen te enthousiasmeren voor taalkennis, informeert het museum niet alleen, maar streeft het ook naar uitwisseling. Het nodigt publiek uit een bijdrage te leveren en verzamelt bijvoorbeeld opinies of taaluitingen. Bij grotere activiteiten worden hiervoor educatieve programma's ontwikkeld. Het Taalmuseum heeft de ambitie het leven van zijn bezoekers te verrijken; het legt in de periode 2019-2021 daarom de nadruk op activiteiten voor doelgroepen die aantoonbaar belang hebben bij taalkennis.

‘IK WAS HEEL BLIJ MET DE ONDERSTEUNING VAN HET TAALMUSEUM BIJ DE REALISATIE VAN HET EERSTE MUURGEDICHT IN NEDERLANDSE GEBARENTAAL, EEN WERELDPRIMEUR. OOK HET DOOR HET TAALMUSEUM EN WATTELT! GEORGANISEERDE GEBARENTAALFESTIVAL WAS EEN GROOT SUCCES, VOOR HERHALING VATBAAR!’

VICTORIA NYST
GEBARENTAALONDERZOEKER

HET PERSPECTIEF VAN HET TAALMUSEUM

Alle activiteiten van het Taalmuseum zijn in overeenstemming met onze visie op wat taal is:

Taal is dynamisch. Taal is voortdurend in beweging, ligt nooit vast. Het Taalmuseum formuleert geen normen en draagt die ook niet uit. Het museum toont verandering en veelzijdigheid en onderzoekt de betekenis die daaraan wordt gegeven.

Taal is fascinerend. De enorme hoeveelheid talen en soorten taalgebruik roept voortdurend nieuwe vragen op. Het Taalmuseum wakkert de nieuwsgierigheid aan, stelt relevante vragen, stimuleert een onderzoekende houding en maakt kennis toegankelijk.

Taal is schoonheid en emotie. Taal ontroert, raakt en biedt de mogelijkheid tot expressie. Het Taalmuseum prikkelt de verbeelding en maakt zichtbaar wat taal met mensen doet.

Taal is belangrijk. Taal doet ertoe. Taal is overal aanwezig en bepaalt hoe we naar de wereld kijken. Met taal geven we uitdrukking aan wie wij zijn en hoe we ons tot anderen verhouden. Het Taalmuseum maakt de impact van taal en taalgebruik zichtbaar en stimuleert het gesprek daarover.

Taal is van iedereen. Iedereen is taalgebruiker. Het Taalmuseum is inclusief, toegankelijk en biedt ruimte aan meerstemmigheid. Ook mensen die er minder van afweten, worden gehoord en praten mee.

Taal gaat over mensen. Taal zegt iets over taalgebruikers. Taal kan niet blijvend buiten ons bestaan en ook taalregels en voorschriften zijn mensenwerk. Het Taalmuseum zoekt naar het raakvlak tussen taal en taalgebruiker of -onderzoeker.

Foto: Anna Glinka

DE INHOUD VAN HET TAALMUSEUM

Het Taalmuseum wil de kennis over en het enthousiasme voor alle talen bevorderen: wereldtalen en lokale talen, levende en dode talen, schrijftaal en spreektaal. Dit is een ruime opdracht waarin prioriteiten noodzakelijk zijn. Voor de periode 2019-2021 kiest het museum voor onderstaande speerpunten.

Urgentie

Taal is alomtegenwoordig en lijkt vaak vanzelfsprekend. Dat is echter niet voor iedereen het geval. Voor leerlingen en nieuwkomers die een taal onder de knie proberen te krijgen en voor laaggeletterden is taal soms een flinke opgave. De initiatieven die het Taalmuseum in de periode 2019-2021 zelf initieert, hebben daarom maatschappelijke relevantie.

Nederlandse taal

Het Taalmuseum is een Leidse instelling met landelijke ambities. Hoewel in Leiden kennis over talen uit de hele wereld is verzameld, is dit niet vanzelfsprekend de taalkennis waarmee in Nederland een landelijk publiek kan worden bereikt. Het museum ontwikkelt in de periode 2019-2021 daarom in ieder geval één grote activiteit waarbij de waarde van de Nederlandse taal centraal staat.

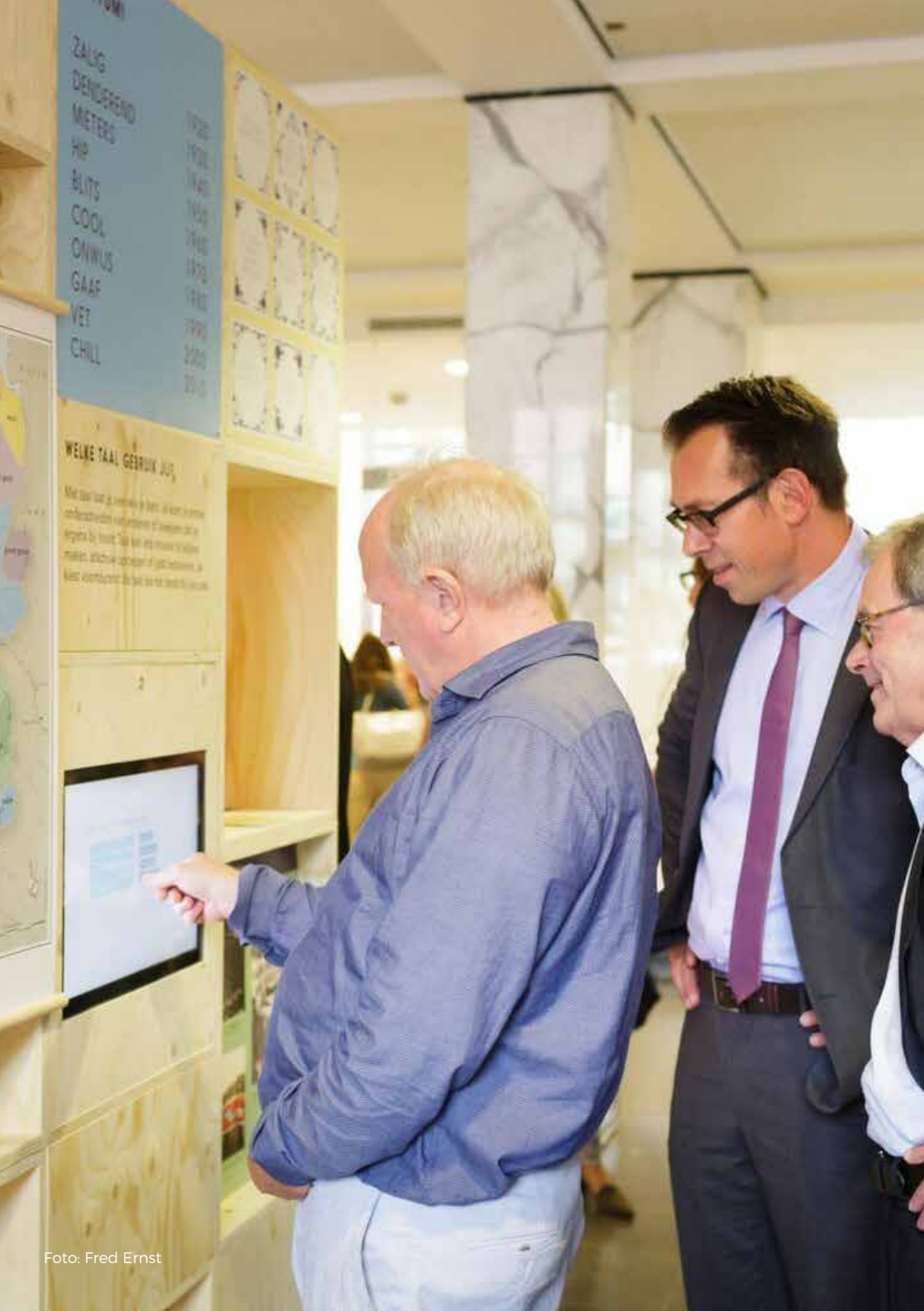

Foto: Fred Ernst

DE WERKWIJZE VAN HET TAALMUSEUM

Het Taalmuseum verbeeldt taal voor publiek. Het doet dit niet met een eigen collectie of gebouw. Hoewel een museum in veel gevallen geïdentificeerd wordt met zijn gebouw, zien we de laatste jaren dat musea ruimtes delen. Ook betreden ze steeds vaker de openbare ruimte met hun activiteiten. Dit sluit aan bij de noodzaak dat culturele en maatschappelijke organisaties niet boven, maar als gesprekspartner tussen bezoekers en midden in de samenleving staan. Het Taalmuseum loopt hierin voorop en organiseert tentoonstellingen en activiteiten op wisselende locaties. Het museum is altijd daar waar taal aanwezig is, in de openbaar toegankelijke ruimte.

De ervaringen tot dusverre, waarbij activiteiten plaatsvonden in het Leidse Stadhuis, de Hortus Botanicus Leiden en de openbare bibliotheken van BplusC, leren dat dergelijke locaties zich goed lenen voor het bereiken van onze doelgroepen. Tegelijkertijd werd duidelijk dat zulke locaties niet geschikt zijn voor het tentoonstellen van kwetsbare objecten en het heffen van entreegeld. Ook dient het Taalmuseum zich duidelijk te positioneren. Het museum versterkt daarvoor in de komende periode zijn intussen ontwikkelde signatuur: activiteiten van het museum zijn altijd visueel herkenbaar, zorgvuldig, toegankelijk, speels, gericht op interactie en onderzoekend van aard. Daarnaast zet het, mede vanwege de landelijke ambities, sterker in op digitale toepassingen. Daarmee is het museum altijd voor iedereen toegankelijk.

‘INSPIREREND OM TE ZIEN
WAT HET TAALMUSEUM IN
EEN RELATIEF KORTE TIJD
AAN ACTIVITEITEN HEEFT
GEREALISEERD. ELKE ACTIVITEIT
HEEFT EEN ANDER ACCENT
EN BENADERT TAAL OP EEN
NIEUWE, SPANNENDE MANIER.
ZELF LEVERDE IK MET PLEZIER
EEN BIJDRAGE AAN DE NACHT
VAN ONTDEKKINGEN.’

MAARTEN MOUS
HOOGLEERAAR AFRIKAANSE TALEN

DE ORGANISATIE VAN HET TAALMUSEUM

De Stichting Taalmuseum Leiden bestaat uit een Raad van Toezicht, een redactieadviesraad en een kernteam, aangevuld met een wisselende groep medewerkers. Het Taalmuseum is een netwerkorganisatie: de Stichting Taalmuseum Leiden heeft geen medewerkers in dienst, maar kijkt per project welke expertise nodig is en waar die in het netwerk van het museum te vinden is. Voor de periode 2019-2021 zet het museum in op het versterken van de organisatie door het optimaliseren van de betrokkenheid van Leidse academici en het materialiseren van de betrokkenheid van vrijwilligers.

Raad van Toezicht

- Prof. dr. Dirk van Delft (voorzitter), voormalig directeur Rijksmuseum Boerhaave, bijzonder hoogleraar materieel erfgoed van de natuurwetenschappen.
- Prof. dr. Niels Schiller, wetenschappelijk directeur Leiden University Centre for Linguistics.
- Hans van der Meij, directeur academic relations Brill uitgevers.
- Minke Schat, hoofd Publiek Museum de Lakenhal.

De Raad van Toezicht heeft momenteel een vacature.

Wetenschappelijke betrokkenheid

Bij de oprichting van het Taalmuseum in 2016 werd ook een adviserende redactieraad in het leven geroepen. Voor de periode 2019-2021 voert het Taalmuseum met de leden een evaluatie uit. De betrokkenheid van een brede groep wetenschappers blijft ook in deze periode van groot belang; op basis van de evaluatie krijgt deze mogelijk op andere wijze vorm.

Foto: Anna Glinka

Redactieadviesraad

Jenny Audring (tevens academisch aanspreekpunt), Maghiel van Crevel, Olga Crapels, Gijs van Es, Ton van Haaften, Bernhard Hommel, Nivja de Jong, Alwin Kloekhorst, Claartje Levelt, Maarten Mous, Gert Oostindie, Niels Schiller, Thony Visser, Jeroen Wiedenhof, Aphroditi Zoufoukaridis.

Kernteam:

Erik Schilp (directeur-bestuurder) Pepijn Reeser (projectdirecteur) Tessa Askamp (projectmanager, communicatie), Robin Stam (vormgeving).

Achterban

Het Taalmuseum werkt aan de opbouw van een betrokken achterban. Om zowel die achterban als hun betrokkenheid te vergroten, informeren we geïnteresseerden via een nieuwsbrief en bieden we hen de mogelijkheid zich aan te sluiten bij de Taalvrienden. De Taalvrienden organiseren jaarlijks een of enkele bijeenkomsten en leveren als vrijwilliger een bijdrage aan activiteiten van het Taalmuseum. Het museum werkt ernaar toe dat de Taalvrienden ook een financiële bijdrage leveren. In de periode 2019-2021 ontwikkelt het museum hiertoe een vrijwilligersbeleid en zet het in op de werving van donateurs.

DE VERANKERING VAN HET TAALMUSEUM

Het Taalmuseum is een Leidse instelling. De aandacht voor taal is in deze stad van oudsher aanwezig. Vanaf de oprichting van de Leidse universiteit in 1575 werden er talen bestudeerd. De eerste hoogleraar Nederlands was een Leidse hoogleraar, het eerste Nederlandse woordenboek werd er geschreven en nergens is zo veel fraaie poëzie op de muren te vinden als in de Sleutelstad. En nergens in Nederland is de rijkheid aan taalkennis met het bijbehorende erfgoed zo groot. Internationaal is Leiden bovendien vermaard om de expertise rond Oosterse talen en culturen.

Het Taalmuseum bevordert de goede samenwerking tussen stad en universiteit en wil Leiden nog scherper profileren als internationale ontmoetingsplaats voor talent, kennis en innovatie. De komende periode stelt het Taalmuseum zich als doel uit te groeien tot vanzelfsprekende partner voor alle taalgerichte activiteiten in Leiden. Om dat te bereiken, werkt het aan permanente zichtbaarheid in de publieke ruimte. Hierbij zet het museum in op een combinatie van online en offline aanwezigheid.

Het Taalmuseum opereert vanuit Leiden, maar richt zich op een breder publiek. Vanuit een sterke Leidse positie ontplooit het museum in de periode 2019-2021 activiteiten buiten de regio, met een landelijke invalshoek. Daarbij ambieert het museum tentoonstellingen en activiteiten eerst in Leiden te realiseren en ze daarna elders te laten zien of beleven. Ook realiseert het museum in Leiden activiteiten met een landelijke uitstraling.

‘IK BEN BLIJ MET DE
SAMENWERKING MET HET
TAALMUSEUM: HET MUSEUM
BRENGT LETTERLIJK EN
FIGUURLIJK KLEUR IN DE
BIBLIOTHEEK.’

WILLEM VAN MOORT
VOORZITTER RAAD VAN BESTUUR BPLUSC

DE PARTNERS VAN HET TAALMUSEUM

Het Taalmuseum is een netwerkorganisatie die uiteenlopende partijen rondom taal bij elkaar brengt. Het museum heeft twee founding partners: de Universiteit Leiden en de gemeente Leiden. Daarnaast werkt het museum met enkele partners aan gedeelde doelstellingen. Partners zijn voor het Taalmuseum van groot belang: dankzij samenwerkingsverbanden kan het museum een groter publiek bereiken en inhoudelijk sterkere activiteiten ontwikkelen.

Founding partners

Universiteit Leiden

Het Taalmuseum komt voort en is nauw verbonden met de Universiteit Leiden. De universitaire instituten LUCL (Leiden University Centre for Linguistics), LIAS (The Leiden University Institute for Area Studies), LUCAS (Leiden University Centre for the Arts in Society) en ICLON (Interfacultair centrum voor lerarenopleiding, onderwijsontwikkeling en nascholing van de Universiteit Leiden) en de faculteit geesteswetenschappen vormen de inhoudelijke ruggengraat van het museum.

Gemeente Leiden

Veel steden noemen zich een kennisstad, maar Leiden is het. De stad vormt al eeuwenlang een internationale ontmoetingsplaats van talent en kennis. De gemeente Leiden zet zich actief in om Leiden als kennisstad verder te ontwikkelen en de in de Sleutelstad aanwezige expertise voor inwoners en bezoekers zichtbaar en toegankelijk te maken.

Foto: Hielco Kuipers

Partners

BplusC Leiden

BplusC is de fusieorganisatie van de bibliotheken in Leiden en Leiderdorp, de Leidse Volksuniversiteit K&O, Het Leidse Volkshuis en de Muziekschool Leiden en Omstreken. BplusC zet zich in om het leven van alle inwoners van de regio Leiden actief te verrijken met kunst, cultuur en kennis. Het Taalmuseum committeert zich aan deze missie door een permanente aanwezigheid bij BplusC na te streven.

Genootschap Onze Taal

Het Genootschap Onze Taal is de vereniging voor taalliefhebbers. Het is uitgever van het grootste landelijke taaltijdschrift, en beantwoordt vragen over de Nederlandse taal via zijn Taaladviesdienst. Tevens verkent het Genootschap alle uithoeken van het Nederlands door middel van congressen, publicaties en digitale media. Het Taalmuseum onderzoekt in 2019-2021 mogelijkheden tot verdergaande samenwerking.

Het Taalmuseum heeft de ambitie de komende periode ten minste één nieuwe landelijke partner te werven. Hierbij valt te denken aan de Nederlandse Taalunie of het Instituut voor de Nederlandse Taal.

Foto: Anoesjka Minnaard

DE FINANCIERING VAN HET TAALMUSEUM

Het Taalmuseum komt voort uit de Universiteit Leiden en wordt gesteund door de gemeente Leiden. Beide partijen hebben zich voor enkele jaren aan het initiatief gecommitteerd. Het Taalmuseum richt zich voor meer duurzame financiering op een combinatie van eigen inkomsten en inkomsten uit fondsen en subsidieverstrekkers. De voorbije jaren was sprake van ruim 10 procent eigen inkomsten, het museum wil dit aan het eind van de volgende periode hebben verdubbeld. Ook zet het in op een verantwoorde financieringsmix waarbij een groter aantal financiers een kleinere bijdrage levert.

Eigen inkomsten

Het Taalmuseum geeft vorm aan taal. Dit betekent dat het museum onder andere producten maakt die verkocht kunnen worden. Het museum biedt deze producten aan via de eigen online museumwinkel en via taalevenementen zet de communicatie actief in op verkoop. Ook wil het museum bezoekers van activiteiten vaker laten betalen. Daarnaast onderzoekt het Taalmuseum hoe het als vormgever van taalkennis de eigen inkomsten kan vergroten, bijvoorbeeld in de samenwerking met wetenschappers. Ten slotte zet het in op sponsoring door bedrijven en instellingen en giften van particulieren.

Fondsen en subsidieverstrekkers

Op projectbasis zoekt het Taalmuseum sinds de oprichting naar financiering via particuliere- en overheidsfondsen. De voorbije jaren ontving het museum bijdragen van Fonds 1818, het Prins Bernhard Cultuurfonds Zuid-Holland, Stichting Zabawas, Stichting LOU, LSC-VVSL 1967 en het Nationaal Dovenfonds. Met een succesvolle crowdfundingcampagne werden 125 donateurs geworven; daarnaast bleken Leidse wetenschappers bereid via de Singelloop 2018 donaties voor het Taalmuseum op te halen. Voor de periode 2019-2021 zet het museum in op het versterken van de relatie met landelijke fondsen. Het museum gaat daarnaast op zoek naar partijen die het museum meer structureel willen ondersteunen.

‘MET DE WEBSITE
MUURGEDICHTEN.NL WEET
HET TAALMUSEUM OOK
JONGERE GENERATIES VOOR
POËZIE TE INTERESSEREN. HET
MUSEUM BETROK EEN GROTE
GROEP VRIJWILLIGERS BIJ DE
REALISATIE, VAN STUDENTEN
TOT POËZIELIEFHEBBERS. WE
ZIJN ERG BLIJ MET DE INZET
VAN HET TAALMUSEUM.’

BEN WALENKAMP EN HETTY LEIJDEKKERS
STICHTING TEGEN-BEELD, INITIATIEFNEMER
LEIDSE MUURGEDICHTEN

DE ACTIVITEITEN VAN HET TAALMUSEUM

Het Taalmuseum richt zich op de verbeelding van taal voor een breed publiek. Het doet dit met een activiteitenprogramma, waarbij voor ieder onderwerp een passende vorm wordt gezocht, zoals een tentoonstelling, voorstelling, film, animatie, website, game, publicatie, festival, lezing, muziekstuk of symposium. Deze rijkheid aan vormen past bij een museum dat wil enthousiasmeren, zich richt op meerdere doelgroepen en niet gebonden is aan een collectie of gebouw.

De veelzijdigheid mag niet ten koste gaan van de herkenbaarheid. Het museum werkt daarom met een jaarlijkse routine. Ieder najaar realiseert het museum een tentoonstelling, rond de zomer draagt het bij aan lokale initiatieven en in de eerste helft van het jaar organiseert het wisselende activiteiten. Daarnaast zet het museum in op een maandelijks terugkerende (online) activiteit en op het versterken van de online aanwezigheid.

DE RESULTATEN VAN HET TAALMUSEUM

In de periode 2016-2018 heeft het Taalmuseum een groot aantal activiteiten ontplooid. Deze vonden voornamelijk plaats in de openbaar toegankelijke ruimte. Enerzijds betekende dit dat een groot publiek kon worden bereikt. Anderzijds beperkte het werken op meerdere openbare locaties de mogelijkheden het bereik te meten. Dat ligt anders voor digitale toepassingen die op elk moment van de dag beschikbaar zijn. Deze illustreren dat het Taalmuseum een groeiend aantal bezoekers weet te bereiken. Zo trekt de website muurgedichten.nl sinds de lancering in de zomer van 2018 maandelijks minimaal tweeduizend bezoekers; een filmpje op Facebook werd bijna 40.000 keer bekeken. In totaal bereikte het Taalmuseum sinds de oprichting zeker honderdduizend belangstellenden.

TENTOONSTELLINGEN

September 2016 - januari 2017

Tentoonstelling *Van wie is de taal?*

Discussies over welke taal wel en niet door de beugel kan zijn aan de orde van de dag. Het Taalmuseum legde deze vraag op visueel aansprekende wijze voor aan bezoekers van het Leidse stadhuis.

Oktober 2017 - januari 2018

Tentoonstelling *Vol van Karakter: Chinees in Leiden*

Voor deze tentoonstelling selecteerde gastcurator Jeroen Wiedenhof voorwerpen die licht werpen op hoe Chinezen met taal omgaan en het onderzoek dat daar vanuit Leiden

naar wordt gedaan. De tentoonstelling omvatte foto's, filmpjes en een catalogus met verhalen. Ook werden meerdere rondleidingen en bijeenkomsten georganiseerd. De tentoonstelling was te zien in BplusC en werd vervolgens opgebouwd op het Leidse Da Vinci college (incl. gastlessen).

Juni 2018 - januari 2019

Tentoonstelling *Als muren spreken*

Het Taalmuseum vroeg stadsfotograaf Patricia Nauta, theatermaker Erik Siebel en filmmakers Leendert Beekman en Michiel Keller uit te zoeken wat de muurgedichten voor Leiden betekenen. Bezoekers konden hun kennis van de muurgedichten testen en een eigen verhaal aan de tentoonstelling toevoegen. De tentoonstelling was in de zomer van 2018 te zien in Old School op het Leidse Pieterskerkhof en stond van eind oktober tot medio januari 2019 in het Leidse stadhuis.

September 2018

Tentoonstelling *De zin van taal | Language for society*

Wat is de maatschappelijke waarde van het Leidse taalonderzoek? Het museum interviewde taalonderzoekers die een bijdrage leveren aan actuele vraagstukken als gezondheid, innovatie, identiteit en de digitalisering van de samenleving. Hun inzichten waren te zien in een tentoonstelling op de universiteit en in het bijbehorende magazine.

EVENEMENTEN

September 2016

Nacht van Kunst en Kennis: de taal van de politiek

In drie rondes bogen experts Boris van der Ham, Jaap de Jong

en Henk te Velde zich onder leiding van Yaël Vinckx over de taal van de politici Hendrikus Colijn, Joop den Uyl en Pim Fortuyn.

November 2016 - november 2017

Campagne *Nieuwe woorden gezocht*, i.s.m. BplusC

Veel taalgebruik bestaat wel, maar is in het woordenboek niet terug te vinden. Het Taalmuseum vroeg bezoekers van de bibliotheken van BplusC naar de taal die zij alleen met vrienden of familieleden gebruiken, en nodigde hen uit nieuwe woorden te bedenken.

September 2017

Nacht van Kunst en Kennis: Handschriftenlab

Wat schrijf je nog met de hand? Het was een van de vragen die in het handschriftenlab werd gesteld. Ook stonden we stil bij wat de digitalisering voor het schrijven betekent en vroegen we bezoekers in hoeverre ze betekenis aan een handschrift toekennen.

Oktober 2017

Gebarentaalfestival

Het onderzoek naar gebarentaal is een van de speerpunten van de Leidse universiteit. Op het Gebarentaalfestival beleefden bezoekers gebarentalen in al hun rijkdom. Ook werd het Muurgedicht in Nederlandse Gebarentaal onthuld.

Oktober 2017

Themadag *Van klank tot karakter: taal en schrift in China*

In het kader van het Aziëjaar vroeg het Taalmuseum drie experts in BplusC een lezing te verzorgen over taal in China. Hoe zit het bijvoorbeeld met drukwerk en sms'en? Verschilt het Chinees op Taiwan van dat op het vasteland? Bezoekers konden op de themadag ook workshops kalligrafie voor kinderen en volwassenen volgen. De dag werd afgesloten met Chinese hapjes.

Oktober 2017

Congres *Onze Taal*

Het Taalmuseum was als exposant aanwezig op het Onze Taal congres 2017 in de Jaarbeurs in Utrecht.

November 2017

Lancering *Het nieuwe woorden gezocht kwartetspel*

De campagne *Nieuwe woorden gezocht* leverde meer dan duizend inzendingen op. De 48 beste nieuwe woorden werden getekend door vormgever Robin Stam en kregen een plekje in dit kwartetspel. De spelregels bieden meer informatie over het ontstaan van nieuwe taal. Voor de lancering werd samengewerkt met Vivien Waszink van het Instituut voor de Nederlandse Taal.

Maart 2018

Campagne *De taal van de raad*

Ieder maatschappelijk debat heeft terugkerende frases en woorden. Welke zijn dat eigenlijk, en wat vertellen ze over het debat? Het Taalmuseum ontwikkelde bingokaarten bij een aantal actuele vraagstukken en nodigde geïnteresseerden uit de taal van het debat te verzamelen. Als onderdeel van de campagne verzorgde het Taalmuseum 'taalduiding' bij het lijsttrekkersdebat voor de Leidse gemeenteraadsverkiezingen.

Juni 2018

Lancering *Muurgedichten.nl*, i.s.m. stichting TEGEN-BEELD

Meer dan 100 vrijwilligers hielpen mee om informatie bij en verhalen over de Leidse muurgedichten te verzamelen. De nieuwe website bevat routes, audiobestanden, achtergrondinformatie, stadsverhalen en educatief materiaal en is tweetalig (NL-ENG). De lancering bestond uit een theatrale happening door de Leidse binnenstad.

November 2018

Drongo Talenfestival

Het Taalmuseum was twee dagen als flexposant aanwezig op het Drongo Talenfestival en leverde een bijdrage aan een van de inhoudelijke sessies.

November 2018

Leids Luister Festival, i.s.m. BplusC

Is er een betere manier om de kracht van taal te ervaren dan te luisteren naar verhalen? Het Taalmuseum en BplusC organiseerden het eerste Leids Luister Festival, met bijdragen van onder anderen burgemeester Lenferink, kleinkunstenaar Hakim, journalist Yaël Vinckx, dj Mark Kneppers en emeritus hoogleraar wetenschapscommunicatie Jos van den Broek.

PUBLICATIES

Het eb en vloed van taal

Antwoorden op twintig alledaagse vragen over taal.

De taal van het parlement

Uitvouwbaar poster met taalgebruik in de Nederlandse politiek vanaf 1800. Samengesteld met hulp van hoogleraren Henk te Velde en Jaap de Jong.

Gebarentalen: van verboden talen tot muurpoëzie

Een eerste kennismaking met gebarentalen, aan de hand van twintig vragen en antwoorden.

Vol van karakter: Chinees in Leiden

Verhalen over hoe Chinezen met taal omgaan en het onderzoek dat daar vanuit Leiden naar wordt gedaan.

Kwartetspel *Nieuwe woorden gezocht*

Achtenveertig nieuwe woorden aangedragen door bezoekers van het Taalmuseum en BplusC.

W8888888 op de waterlelie / Terug naar Oegstgeest

Deze twee fietsroutes werden als speurtocht verspreid via de bibliotheken van BplusC.

Magazine *'De zin van taal'*

Het magazine bevat interviews met Leidse wetenschappers en columns van onder anderen Frits Spits (journalist) en Hans Bennis (algemeen secretaris Nederlandse Taalunie).

Ansichtkaarten *Als muren spreken*

De foto's die stadsfotograaf Patricia Nauta van de muurgedichten maakte, zijn nu ook als Ansichtkaart beschikbaar.

OVERIG

Culturele ANBI

Per 1 januari 2017 is de Stichting Taalmuseum Leiden aangemerkt als algemeen nut beogende instelling-cultuur.

Webshop

Om de permanente beschikbaarheid van onze producten te garanderen, heeft het Taalmuseum in januari 2018 een webshop gerealiseerd op Taalmuseum.nl/taalwinkel. In totaal verkocht het museum inmiddels enkele honderden producten.

BIJLAGE: ACTIVITEITENPLAN 2019

Het Taalmuseum wil de impact van de geesteswetenschappen versterken, een brug slaan tussen academie en samenleving, de relatie tussen universiteit en stad bevorderen en taal populariseren. Alle activiteiten die het museum in 2019 ontplooit bevorderen deze doelstellingen, al legt iedere activiteit een eigen accent. Met deze programmering worden tevens stappen gezet richting de opbouw van een landelijke achterban.

Leidse activiteiten

Het Taalmuseum is en blijft een Leidse instelling. Daarom doet het vanzelfsprekend mee aan de jaarlijkse Nacht van Ontdekkingen in september. Waar mogelijk draagt het ook bij aan andere Leidse initiatieven, zoals de themajaren Rembrandt (2019, zie onder) en Pilgrim Fathers (2020) of het ESOF-congres (2022).

VOORJAAR

Toolbox voor wetenschappers

Om de band met Leidse wetenschappers te versterken en mogelijke samenwerkingen te vereenvoudigen, realiseert het Taalmuseum in het voorjaar van 2019 een toolbox voor wetenschappers. Deze maakt duidelijk welke mogelijkheden het museum biedt en welke voorwaarden aan de verschillende opties zijn verbonden. Het museum denkt hiervoor aan een flowchart die zowel offline als online kan worden doorlopen.

De taal van ...

Taalkennis verdient een terugkerend en eigentijds podium. Vanaf het voorjaar van 2019 licht het Taalmuseum daarom iedere maand onderzoek van Leidse wetenschappers uit in een aansprekende vorm: een blog, vlog, podcast of fotorapportage. Elke bijdrage heeft een herkenbaar, journalistiek format dat duidelijk maakt waar het onderzoek over gaat en waarom het belangrijk is voor de wetenschap en de samenleving. Hiermee creëert het Taalmuseum een laagdrempelige mogelijkheid voor het communiceren van taalonderzoek in een voor het publiek herkenbare vorm. Het is onze ambitie deze reeks te laten uitgroeien tot een 'must see' voor iedereen die in taal is geïnteresseerd. Doordat we met vaste regelmaat goede, inhoudelijke bijdragen online zetten, bouwen we aan een landelijke taal-*community*. Daarbij zetten we in op samenwerking met (media)partners en de Universiteit Leiden.

ZOMER

De taal van Rembrandt - tentoonstelling

In het jaar 2019, 350 jaar na Rembrandts dood, viert Leiden samen met Amsterdam, Delft, Dordrecht, Den Haag, Haarlem, Hoorn en Enkhuizen het Rembrandtjaar. Het Taalmuseum organiseert *De Taal van Rembrandt*, een pop-up tentoonstelling die eerst in Leiden te zien zal zijn en daarna mogelijk ook in andere steden wordt opgebouwd. Het Taalmuseum zet hiervoor in op samenwerking met lokale bibliotheken.

NAJAAR

Taalwerkstuk.nl - website

Het Taalmuseum ontvangt regelmatig vragen van scholieren die een werkstuk over taal willen schrijven. Zij zoeken hulp

bij het formuleren van een interessant onderwerp, een goede onderzoeksvraag, handige bronnen of een partner die ze kunnen interviewen. Ook docenten geven aan dat er online weliswaar veel informatie te vinden is, maar dat deze voor leerlingen vaak niet geschikt is. Het Taalmuseum ontwikkelt daarom in samenwerking met educatieve partners de website taalwerkstuk.nl.

Deze website biedt basis- en middelbare scholieren een groeiend overzicht van mogelijke onderwerpen, van straattaal tot de geschiedenis van het Nederlands. De website bevat dossiers met betrouwbare informatie en mogelijkheden voor eigen onderzoek. Het doel van deze website is niet alleen het bieden van betrouwbare en aansprekende taal informatie, zij moet bovenal een onderzoekende houding ten aanzien van taal stimuleren. Het Taalmuseum biedt Leidse studenten de mogelijkheid bij te dragen en zo een portfolio op te bouwen en heeft inmiddels contact gelegd met studenten animatie om laagdrempelige, aansprekende filmclips te realiseren. Voor de positionering en naamsbekendheid van taalwerkstuk.nl wordt ingezet op samenwerking met het (Leidse) onderwijsveld en de community die met *De taal van...* wordt opgebouwd.

Viering van het Nederlands - evenement

Het Taalmuseum organiseert een grootschalige viering van de Nederlandse taal. Iedereen in Nederland wordt geacht het Nederlands te beheersen, maar wat betekent die taal eigenlijk voor ons? Het museum onderzoekt in een publiekscampagne de waarde die het Nederlands in al zijn vormen heeft, van straattaal tot dialect. Het museum vraagt daarvoor een groot aantal bekende en minder bekende taalgebruikers naar hun favoriete woord, gedicht, boek, gezegde, zinsnede, uitspraak of andere taaluiting. De resultaten van deze campagne vormen de basis van een groot evenement met landelijke uitstraling aan het eind van 2019.

Op deze viering geven aansprekende sprekers hun kijk op het Nederlands in al zijn verschijningsvormen en de bijzonderheden en mogelijkheden ervan. Het Taalmuseum zet in op een partnerschap met een landelijke mediapartner om er een landelijke campagne van te maken. Het museum wil iedereen die 'iets' met taal heeft verleiden naar Leiden te komen.

© Stichting Taalmuseum Leiden, 2018. Alle rechten voorbehouden.

Het Taalmuseum
p/a Leiden University Centre for Linguistics
Van Wijkplaats 4
2311 BX Leiden
www.taalmuseum.nl

TAA!!